

Landelijk Platform voor Levende Geschiedenis

Niet interne werking maar een grote mate van uiterlijke gelijkenis is bepalend bij de vraag of een vuurwapen past in het historische tijdsbeeld.

Auteur: Caspar van den Berg MA. D.d. 18 februari 2021.

Of een vuurwapen past in het historische tijdsbeeld moet volgens het LPLG alleen worden beoordeeld op basis van een grote mate van uiterlijke gelijkenis. Enige afwijking in uiterlijke gelijkenis ten opzichte van de historische evenknie is toegestaan, bijvoorbeeld als het gaat om de patroonaanvoer van knalmunitie, productiedatum of benaming van het vuurwapen.

De interne werking van het vuurwapen kan volgens het LPLG bij re-enactment niet worden betrokken in de beoordeling of een vuurwapen past in het historische tijdsbeeld. Vaak is de interne werking anders vanwege het gebruik van knalmunitie. Deze knalmunitie is deels in de handel verkrijgbaar en wordt deels door re-enactors zelf herladen. Het gebruik van andere kalibers, insteeklopen, insteekpatronen, en dergelijke past binnen de eisen die nationaal en internationaal binnen de re-enactment worden gesteld.

Vanwege onder andere veiligheid, techniek, kostenreductie, verkrijgbaarheid, juridische kaders en vervanging wegens slijtage of defecten is volgens het LPLG ook binnen het historische tijdsbeeld passend als de interne werking van vuurwapens, zoals het kaliber, wordt aangepast. Zolang er maar sprake blijft van een grote mate van uiterlijke gelijkenis. Binnen re-enactment Nederland is dit gangbare praktijk en zijn er vuurwapens met een aangepaste interne werking of nieuw gecreëerde "lookalikes" bijgeschreven op verloven/ontheffingen en in gebruik.

Onderbouwing.

De leden van het Landelijk Platform Levende Geschiedenis (LPLG) hebben aan het LPLG gevraagd om duidelijkheid te geven op de vraag: wanneer is een vuurwapen historisch correct en passend binnen het tijdsbeeld? Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van de geschiedtheorie, het verschil tussen historie en re-enactment, ons doel en voorbeelden.

Representatie & accuraatheid.

Geschiedenis representeert zich door middel van representatie aan de lezer en/of kijker aldus de geschiedtheoreticus Frank Ankersmit in zijn boek "*De sublieme historische ervaring*". Dit representeren kan met een boek, documentaire of een re-enactmentuitvoering. Representatie houdt in dat de historische werkelijkheid zich aan de persoon presenteert, maar dat die werkelijkheid vanwege onze subjectiviteit nooit geheel gelijk kan zijn aan de objectieve historische werkelijkheid. De representatie is dus altijd anders dan de geschiedenis zelf. Ook een re-enactmentuitvoering is de representatie van de geschiedenis in onze huidige tijd.

Landelijk Platform voor Levende Geschiedenis

Het binnen de re-enactment veel bediscussieerde begrip ‘zo accuraat mogelijk’ wordt door de representatie begrenst. Dit geeft de noodzakelijke ruimte om de representatie middels een re-enactmentuitvoering wel zo historisch mogelijk, maar niet gelijk aan de historische werkelijkheid uit te voeren. Want niet alleen de representatie begrenst de mogelijkheden tot representatie, maar ook huidige juridische, ethische en zedelijke eisen. Zodoende kan re-enactment tot op zekere hoogte een accuraat beeld geven van de geschiedenis, maar zal zij nooit gelijk zijn aan de geschiedenis.

Verschillen tussen historische werkelijkheid en de re-enactmentuitvoering.

Re-enactment zal op een aantal punten moeten en op een aantal punten kunnen verschillen van de historische werkelijkheid.

Punten waarop de re-enactmentuitvoering onder andere zal moeten verschillen van de historische werkelijkheid zijn:

1. Munitie.

Het gebruik van scherpe munitie is om begrijpbare redenen vanzelfsprekend door de wetgever en het LPLG verboden. Ook munitie die eventueel (zelfs onbedoeld) een projectiel kan wegschieten is door het LPLG verboden. Plamuur is bijvoorbeeld ongeschikt om knalmunitie mee af te dichten want dit kan zich als projectiel gaan gedragen. Veilige afdichtingen van knalmunitie zijn onder andere: stro, rundervet, sterkrimp, en dergelijke.

2. Veiligheid.

Accuraatheid is altijd ondergeschikt aan veiligheid. Het LPLG vuurwapenreglement ontraadt bijvoorbeeld het gebruik van pompstokken, ook al zou dit historisch gezien meer accuraat zijn, want het gebruik van een pompstok kan het risico op een ongeluk vergroten.

Voorbeeld over uniformen: een LPLG aangesloten vereniging welke een representatie geeft van bereden artillerie koos bij warm weer omwille van de veiligheid voor moderne rijbroeken in plaats van de historische reproductie wollen broeken. Het LPLG staat achter deze keuze en vindt de getoonde representatie nog steeds historisch accuraat omdat zij op een veilige en verantwoorde manier een representatie geeft.

3. Dierenwelzijn.

Paardentuig dat historisch accuraat maar dieronvriendelijk is, wordt vanwege de huidige wettelijke eisen van dierenwelzijn niet gebruikt. Ook het veelvuldig in oorlogen voorkomende beeld van uitgemergelde paarden kan nooit worden getoond omdat onze huidige tijd zo iets terecht bestempeld als dierenmishandeling.

4. Milieu.

Allerlei giftige stoffen die vroeger gebruikelijk of noodzakelijk waren kunnen niet worden gebruikt. Asbestafdichtingen kunnen, hoewel vaak historisch correct, niet

Landelijk Platform voor Levende Geschiedenis

worden gebruikt. Munitieresten werden vroeger veelvuldig achtergelaten, maar worden nu direct door deelnemers aan een re-enactmentuitvoering opgeruimd.

5. Gezondheid.

Gehoorbescherming wordt door het LPLG aangeraden bij het gebruik van vuurwapens. Dit dient zo min mogelijk zichtbaar te zijn, maar het zal altijd op enige wijze toch zichtbaar zijn. Giftige stoffen die vroeger zeer gebruikelijk waren maar nu verboden zijn kunnen ook niet worden gebruikt.

6. Ethiek.

Het LPLG reglement ongewenste en gevoelige uitbeeldingen vanaf 1870 stelt duidelijke regels over welke uitbeeldingen door het LPLG niet zijn toegestaan. Historisch zou het bijvoorbeeld correct zijn dat Hollandse Waffen SS uitgebeeld wordt, maar wij vinden dat een uitbeelding de ethische grenzen overschrijdt en verbieden zo'n uitbeelding, net zoals uitbeeldingen van racistische of terroristische organisaties of handelingen. Ook het uitbeelden van oorlogsmisdaden (door welke partij dan ook begaan) zijn, hoewel historisch correct, niet toegestaan.

7. Zedelijkheid.

Verkrachting is in de 20ste eeuw veelvuldig ingezet als wapen, maar een eventuele re-enactmentuitvoering waarin dit wordt getoond overschrijdt alle zedelijke grenzen en levert een strafbaar feit op.

Een re-enactmentuitvoering zal onder andere kunnen verschillen van de historische werkelijkheid om de volgende redenen.

1. Productiemethoden.

Reproducties worden op een andere wijze geproduceerd dan de originele stukken in het verleden. Kleine hoeveelheden reproducties van bijvoorbeeld uitrusting worden nu vaak meer handmatig geproduceerd, terwijl zij vroeger fabrieksmatig zijn geproduceerd, of vice versa.

2. Verkrijgbaarheid van grondstoffen en/of producten.

Niet alle soorten wol zijn tegenwoordig nog leverbaar en ivoor is als grondstof niet meer te gebruiken. Knalmunitie in kaliber 7,65mm of 6,5x53,5R is niet verkrijgbaar. Goed gelijkende alternatieven zijn dan noodzakelijk. Knalmunitie in bijvoorbeeld kaliber 6,5x53,5R wordt door re-enactors zelf herladen.

3. Slijtage of defect raken van originele onderdelen en/of gehele vuurwapens.

Metalen onderdelen van uitrusting die breken, onderdelen van wapens die verslijten en/of kapotgaan, en dergelijke. Dan is vervanging door nieuw geproduceerde onderdelen noodzakelijk. Dit kan ook gelden voor vuurwapens die geheel versleten zijn. Uit onderzoek in opdracht van het LPLG blijkt dat ook vuurwapens die alleen knalmunitie verschieten aan slijtage onderhevig zijn. In bepaalde gevallen kan die slijtage zelfs sneller optreden dan bij het verschieten van scherpe munitie.

Landelijk Platform voor Levende Geschiedenis

4. Kostenreductie.

Gebruik van beter verkrijgbare kalibers levert een kostenreductie op ten opzichte van oudere slecht verkrijgbare kalibers. Een knalpatroon in kaliber .303, als die al te verkrijgen is, kost ruim 1 euro per patroon, terwijl een .308 slechts 45 cent per patroon kost. Zeker bij 'munitie-slurpers' als een machinegeweer is kostenreductie een logische keuze. Deze kostenreductie kan ook worden bereikt door vuurwapens zoals machinegeweren te laten functioneren op propaangas. Dergelijke vuurwapens zijn binnen de internationale re-enactmentgemeenschap eveneens gangbaar.

5. Historische gelijkenis: gebruik van insteeklopen, munitie in ander kaliber, en dergelijke.

Het Nederlandse leger gebruikte in de 19de en 20ste eeuw bij oefeningen bijvoorbeeld insteeklopen met een ander, vaak kleiner, kaliber. Daarnaast werden in diverse 20ste eeuwse legers buitgemaakte vuurwapens omgebouwd naar het kaliber van het overwinnende leger.

6. Alternatieven omdat originelen nauwelijks of in niet meer verkrijgbaar zijn.

Vuurwapens zoals de Stg44 zijn nagenoeg niet verkrijgbaar en indien ze verkrijgbaar zijn zeer kostbaar. Andere vuurwapens, zoals het 37mm Bofors kanon voor de Nederlandse Landsverk pantserwagen, zijn geheel verloren gegaan. Alternatieven zoals nieuw gebouwde wapens die uiterlijk voldoende op hun historische voorgangers lijken zijn dan noodzakelijk.

Passend in het historische tijdsbeeld betekent een grote mate van uiterlijke gelijkenis, maar niet altijd eenzelfde interne werking.

Na deze theoretische overwegingen een praktisch antwoord op de vraag: wanneer is een vuurwapen passend in het historische tijdsbeeld? Zoals in de theorie besproken betekent passend in het historische tijdsbeeld niet dat een vuurwapen geheel gelijk moet zijn aan, of afkomstig moet zijn uit, het historisch tijdsbeeld. Dat kan zoals besproken om diverse redenen niet haalbaar zijn. Het LPLG is daarom van mening dat passend in het historische tijdsbeeld inhoudt dat een vuurwapen uiterlijk zoveel mogelijk lijkt op wat in het historische tijdsbeeld past. Dit geldt echter niet voor de fabrikant, productiedatum, fabricagenaam, typeaanduiding of voor de interne werking van het vuurwapen. Het moet uiterlijk zo goed mogelijk gelijken op het wapen uit het historische tijdsbeeld.

Uiterlijk zoveel mogelijk gelijken houdt in dat het historische tijdsbeeld zoveel mogelijk dient te worden benaderd, maar dat bijvoorbeeld munitietoever aangepast kan worden naar het gebruik van knalpatronen of het wapen een intern mechanisme heeft dat speciaal is gemaakt om met knalpatronen te functioneren. Dit zal in de praktijk vaak noodzakelijk zijn om het vuurwapen überhaupt bruikbaar te laten zijn voor re-enactment. Het LPLG vindt een vuurwapen dat uiterlijk past in het historische tijdsbeeld, maar intern anders werkt dan in het historische tijdsbeeld, omwille van de uiterlijke gelijkenis nog steeds een vuurwapen is dat

Landelijk Platform voor Levende Geschiedenis

past in het historische tijdsbeeld. Ook productiedatum of benaming van het vuurwapen door de fabrikant speelt hierin geen rol, het gaat om de mate van uiterlijke gelijkheid. Een vuurwapen met voldoende uiterlijke gelijkheid is passend in het historische tijdsbeeld en volgens het LPLG toegestaan in re-enactment. We volgen hierin de standaard die door collega re-enactors binnen en buiten de Europese Unie is gezet.

De interne werking van re-enactment vuurwapens wijkt veelvuldig af van het historische tijdsbeeld.

Omwille van technische werkbaarheid, kostenreductie, juridische kaders, vervanging van defecte onderdelen, veiligheid, en dergelijke. kan de interne werking van een vuurwapen dat gebruikt wordt voor re-enactment anders zijn dan zijn historische evenknie. Een andere interne werking kan volgens het LPLG ook aansluiten bij het historische tijdsbeeld. Per slot van rekeing zijn insteeklopen, insteekpatronen, munitie in andere kalibers, en dergelijke, door diverse legers in de geschiedenis veelvuldig gebruikt.

Uit een quick-scan van het LPLG blijkt dat een andere interne werking van vuurwapens die uiterlijk passen in het historische tijdsbeeld een gangbare praktijk is binnen re-enactment Nederland. Als voorbeeld een greep uit de kalibers die gebruikt worden in re-enactment omdat de originele munitie niet of moeilijk in knaluitvoering te krijgen is:

- 6,5x53,5R naar .303
- .30.06 naar .308
- .303 naar .308
- 7,92x57mm naar .308 of naar 7,62x51mm
- .45 acp naar 9mm
- 7,62x25 naar 9mm
- 5,56 NATO naar 6mm knal
- 9mm kort naar 9mm lang.

Een ander voorbeeld van aangepaste knalmunitie is het gebruik van boxer in plaats van berdan slaghoedjes omdat boxer slaghoedjes beter bruikbaar zijn bij het herladen.

Verantwoording van dit document.

Dit document is geschreven door Caspar van den Berg. Hij is algemeen bestuurslid van het LPLG. Een van zijn taken is de juridische advisering aan leden en belanghebbenden op het gebied van WWM, RWM, CWM, WECG en Awb. Caspar studeerde in 2011 aan de UvA cum laude af voor de master militaire geschiedenis.